Массе а мехкий пролетареш, вlашаrlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера денз ◆ ЕРА, 9 ДЕКАБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 147 (6713). ◆ Мах 3 кеп.

18 декабре — Коммунистически субботник

ХЬИНАР АЙДАЬ КЪАХЬЕГАРГДА

Мишта кийчо хьй Наьсарен района къахьегамхойтта СССР 60 шу дизара хетадаьта Еррнгсоюзни коммунистически субботника, аьнна тха корреспондента А. Сагова даьча хаттара жоп а луш КПСС Назрановски райкома шоллагIча секретара, коммунистически субботник чакхдаккхара районин штаба председатела Коростов Николай Акимовича аьлла:

— Еррнгсоюзни субботник долча дийнахьа де мел деза балхаш белгалдаьхад, уж массанена дIадовзийтад, арахецаргйола промышленни продукци меллай ховш я. «ЦIе шоаттади» вокх деношкарчул хьинаре къахьегаш чакхдаккхара мел эшаш йола бийдал, инструменташ, кхыйола материалаш Iалашъяьй. Наьсарен районе коммунистически субботнике дакъа лоацаш хургва 36500 болхло, инженерно - технически болхло, гIулакхера нах. Царех 3060 совгIа саг — промышленносте, транспорте — 3560, гIишлошъеча — 560 совгIа саг, царех 325 гIишлош къахьегаш хургва пусковой объекташ хьалъеча, юртбоахаме къахьегаш хургва 1330 совгIа саг, царех фермашка — 380 саг. Массазарча шоай балха моттигашка къахьегаш хургва 6200 совгIа болхло.

Еррнгсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа районерча къахьегамхоша арахецаргья 121200 сома махка промышленни продукци, цунна юкъе дукха хургья пачхаьлкхен дикала Знак йолаш. 18 декабре зеррига а арахеца лерхIаш да 24800 сома махка халкъа эша товараш, кхоачашдергда 13 эзар сома махка гIишлои - монтажни балхаш. ХIаьта транспортникаша 3485 тонно-километр ергья.

Еррнгсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа кхоачашбийдала чотагIа къахьегаш хургья ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода, мельзавода, трикотажни фабрика коллективаш. Иштта кхоаьча бийдала чотагIа къахьегаш хургва 830 болхло. ХIаьта кхоаьча доагоpa чотагIа болх беш хургья 13 цеха, участка, ферма коллективаш.

«ЦIеча шоаттадийгахьа» шоаш дикика 13100 сом алапи цхьайтталагIча пятилетна фонда юкъехьоргда района къахьегамхоша.

* * *

Дикача гIуллакхаша хьинарена балхаца коммунистически субботник хургдола ди белгалдаккхи лаьрхIад «Терек» яхача Нохч-ГIалгIай производственни [illegible] объединене коллектива СССР [illegible] [illegible] модели.

Цу дийнахьа арахеца [illegible] 46 [illegible] 47 [illegible]

Субботнике [illegible] 600 [illegible]

Т. АЛЕКСЕЕВ.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА ПЛЕНУМ

7 декабре хилар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома аргIанара VIII пленум. Цо дийшар КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума балха итогех а областной партийни организаце декхарех а дола дош.

Дийнача лешах доклад йир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

Прenешка къамаьлаш дир КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. Н. Семенова, Грозный станце локомотивни депо машиниста К. П. Чернобаева, КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева, НГIАССР халкъа тIахьожама комитета председатела Р. А. Саламовас, Урус - Мартановски района «Горец» совхоза доярка М. С. Умхаджаевас, КПСС Старопромысловски райкома хьалхарча секретара Г. В. Тумсоева, «Грознефтеоргсинтез» объединене генеральни директора Г. А. Яценкос, НГIАССР финансай министра П. И. Голещихина, КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара Н. Н. Айдинова, халкъа депутатий Шелковской районни Совета исполкома председатела В. Д. Аралина, НГIАССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместителя Т. М. Дидигова.

ТIеххьара дош оалаш къамаьл дир КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова. Цо белгалдаьккхар, районашкарча, хIара предприятерча, хIара колхозерча а совхозерча а гIулакхий кхы а критически анализ е эзилга, пачхаьлкхен планаши социалистически декхараши шеко йоацаш кхоачашдара хьалхара партийни а боахама а кулгалхой бехктокхам айбе безилга, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленумо дIадехарашка хьежжа партийни кулгаллара стиль эргайоахаш тоае езилга.

Дийнача дешах боагIаш бола соцам тIайицар.

Пленумо иштта йийца а йийца, лукхагIча даькъе къоабалйир 1983 шера НГIАССР экономически социальни дегIайоалаяра Пачхаьлкхен плана а НГIАССР Пачхаьлкхен бюджета а проекташ, хIаьта республика Министрий Совета тIадиллар уж проекташ Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сессе ювца оттаелга.

(Пленума балхах йола материал хургья тIайоагIача номер тIа).

Ткъо шу гаргга ха я Октябрьски консервни заводе къахьегама ветерана Евлоева Хьавас болх бу.

Хьинаре къахьегарца, повкъосташта гIо дарца, говзал дика караерзаярца шин сий даьккхад коллективе къаьнача болхлочо.

Даьхено лакха мах баьб Хьабай къахьегама ньыма. Цунна еннай «Знак Почета» орден.

СУРТА ТIА: Евлоева Хьава.

Н. ОКАРОВА сурт.

1983 шера чотагIа

«СССР 60 шу дизара — хьинаре кIира!» яхача деннзагIа шерра социалистически яхь йоаржаьча «Союзавтоматстром» НПО Грозненски опытни завода болхлоша цхьайтта бетта планал совгIа арахийцай 67 эзар сома махка нормативно - цIена продукци е соахка укх хана арахийцачул 11,3 процент дукхагIа. Нормативно - цIена продукци арахецача къахьегама овсарле соахка укх хана хинначул 10,2 процент лакхъяьй. Духхьал из лакхъяра чотагIа хьаяьй планал совгIа ара мел хийца нормативно - цIена продукци. Цхьайтта бетта планал совгIа завода коллективо махкала яьккхай 160 эзар сом мах бола тайп - тайпара продукци. Халкъа эша товараш арахецара цхьайтта бетта план 116,1 процент кхоачашъяьй.

Планал совгIа продукци махкала яккхарах, зIамигчун а доккхачун а кхом барах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх юбилейни шера предприяте болхлоша заданел совгIа пачхаьлкхена баь пайда 62 эзар сом ба.

Предприятерча болхлоех 110 гаргга волча саго укх шера цхьоалагIча ноябрга кхачалехьа рапорт делар цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъярах. ХIаьта цхьа бутт совгIа ха я ялхайтта бригада, механически участка коллективаша тIадоагIача шера чотагIа къахьега. Хаддаза социалистически яхье хьалха латташ хьабоагIаш барех ба токараш Бессонова Зоя Васильевна, Шайер Генрих Бертгольдович, радиоаппаратура монтажницаш Батаева Залпа, Идилова Малежа, Юсупова Бела, кхыбараш. Цар массане а къахьегама календара тIа да 1983 шу. Бригадашта, сменашта юкъе льржача яхье хьалхара моттиг а лькха, эггара хьалхарчарца шин шера план кхоачашъяьрех я Куприянова Нина Николаевна керте латтача бригадан мастера Гашева Наталья Степановнас кулгалдеча сменан коллективаш. Цар цхьаккха смена дIаяхийтац шоай смени нормаш 115—120 процент кхоачаш ца еш. Цу коллективаша хьа мел еш йола продукци дикен тIехдикен мара хилац. Цудухьа цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийт из.

Б. КОСТОЕВ.

«Автоспецоборудование» яхача заводе а Грозне а дика йовзаш я коммунист Гечебаев Юрий кертте латта токарий комсомольско - кагирхой бригада. ЦхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера чотах болх беш я из коллектив.

Республика цIейшта сийленца никъадахара Грознерча комсомольско - кагирхой бригадашта юкъе шерра ньржача социалистически яхье хьалхара моттиг ньккхай Гечебаева бригада. Цу боккхача толама юкъе да бригадира лоархIамо дакъа а. Юре шин повкъосташта масал гойташ хьинаро къахьегаргл совгIа чIоагIа йоакхо а ю коллектива бирг, цхьоагIо чIоагIъяра, хIара токаро социалистически яхье ма могга дакъа лаца, деца шин говзал кхы дикагIа караеркара. Цудухьа вIаштIехьдоал цар лакха къахьегама хьокхамаш даха.

Дукха ха [illegible] «Нохч-ГIалгIай АССР 60 шу дизара цIерагIа йола бригада» яха сийлахьа цIи [illegible] цу бригада.

СУРТА ТIА: бригадир Ю. Гечебаев.

Н. ДЖИСЯКА сурт.

НОРМАШ ТIЕХКХОАЧАШЪЮ

Дукха болхлой ба Советски района «Ленинский путь» яхача совхозе овсарле лакха йолаш къахьегаш. ХIаьта царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб Саламов Хасмохьмади Яхъяев Хумиди.

Механизатораш ба уж. Iалаьтта аьхад цу механизатора.

Шишша балха норма кхоачашъеш къахьега лаьрхIа ба уж социалистически яхье хьалхалатташ хьабоагIаш бола механизатораш а болхлой а 18 декабре хургдолча Еррнгсоюзни коммунистически субботнике.

Б. СОЛТАГИРЕЕВ.

Хаоттам бехке а ца беш

Республика баьцадаараш леладерашта аьттув боацаш нийсделар ер шу. Хаоттама хьалаша чIоагIа новнъарло йир юртбоахама культураш кхеяра. ХIаьта а баьцадаарий цхьадола тайпаш дIадалара планаш кхьметтел тIехкхоачашъе карагIдаьлар тха «Новоельнинский» совхоза къахьегамхой. Из толам баккха къаьстта доккха новкъостал дир ва кулгалдеча тха боахама кхоалагIча бригада коллективо. Масала, баьцадаараш план 731 тонн йолаш 1456 тонн дIаделар цара [illegible] ХIаьта сом — план 600 тонн йолаш 916 тонн. [illegible] [illegible]

[illegible]

хьа а ена дIаоттайир нокхармозий чудола 200 яьшка. Нокхармозаша экзанта опылени яра дика новкъостал дир. Дика чакхдаьхар оаха сомий беша даь кхыдола балхаш а. Цу гIулакхо вIаштIехьдалийтар тха коллектива укх шера республика цхьаина а бригадана нагагIа ца даьннар де — Даьхенна сом дIабалара план тIехкхоачишье.

[illegible]

цадаараш чулера оаха хIара гектара тIара.

Из толам баккха карагIдалийтар дукхача хана деза хаддаза тха бригадо болх беш хьабоагIача наха. [illegible] балха опыт йолаш, балха тIера болаш хьаьнала къахьегамхой ба уж. Царех дукхагIчар цхьатарра дика караерзаьй сом кхебара а баьцадаараш леладара а говзалаш. [illegible] Даьхено дукхача орденашцеи медалашцеи белгалбаьха, масала, Гацаева Медин, Муртазова Маруса, Миаева Зара, Ильиева Панаш, кхыбараш. [illegible]

Пленума, цул тIехьагIа хиннача СССР Лакхехьарча Совета сессе решенеш. Боккха толам бир КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова даьча къамаьло. Цо къаьгга хьахьокх советски сага вахара хьал торо тоаира партен правительстван хадданза йоакхо еш хилар. [illegible]

[illegible]

М. ТЕНСУРКАЕВ,
Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза бригадир, РСФСР [illegible]

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьежай 1982 шера цхьайтта бетта хьайбай продукташ эзарах кийчъяраи, хьайбаш толаме Iаьнгара дезара тIехьа районаша, колхозаша, совхозаша, фермаша, бригадаша лелаьча республикански социалистически яхье итогашка.

Социалистически яхье хотьъьннараш а лаьрхIа республикански газеташ тIа чIоагIдаьча Сийлен укга тIа яьхай:

Районаш:

НАЗРАНОВСКИ,

карарча шера дулх кийчдера план 94, шура — 100,8, тха — 116 проценташ кхоачашъяьй, дIадахача шера хинначунца нийсдича дулх — 8 процент, шура — 8 процент, фуаш — шозза, тха — 15 процент дукхагIа деккад.

Социалистически яхье района хьалхара моттиг хьожаьй.

ШАЛИНСКИ,

дулх кийчдера шера план 94, шура — 97, фуаш — 95, тха — 106 процент кхоачашъяьй, дIадахача шера хинначунца нийсдича дулх — 37, шура — 7, фуаш — 5 процент дукхагIа деккад.

Социалистически яхье района шоллагIа моттиг хьожаьй.

Боахамаш:

Грозненски района «Кулаpинский» совхоз;

Сунженски района В. И. Ленина цIерагIа йола колхоз;

Назрановски района «Экажевский» совхоз;

Ачхой-Мартановски района «Ачхой-Мартановская» яха птицефабрика;

Шалински района «Шалинский» совхоз.

Фермаши бригадаши:

Ведснски района «Прогресс» яхача совхоза шурий-товарни ферма;

Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза шурий-товарни ферма;

Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза шурий-товарни ферма;

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 3 йола шурий-товарни ферма;

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йола шурий-товарни ферма;

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза шурий-товарни ферма;

Шалински района «Искра» яхача совхоза шурий товарни ферма;

Наурски района «Терский» совхоза шурий-товарни ферма;

Урус-Мартановски района «Урус-Мартановская» яха птицефабрика;

Наурски района «Россия» яхача колхоза жа Iуж бригада (вокхагIвола жа Iу нов. А. Исаев).

Производстве хьалхалаттараш:

шоай отраслешка эггара лакхагIа хьокхамаш даьхараш. Социалистически яхье царна хьалхара моттиг хьожаьй:

Х. Магомедгаджиева — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;

С. Отепов — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза дазкаргдола доахан леладу скотник;

У. Мусаев — Веденски района Кирова цIерагIча колхоза скотник;

Л. Эдигова — Шалински района Куйбышева цIерагIча колхоза Iаьсий леладер;

Ю. Зальцман — Грозненски района «Грозненский молочный» совхоза хьакхарч лелаер;

Х. Дурнева — Ачхой-Мартановски района «Ачхой-Мартановская» яхача птицефабрика кош тIера оалхазараш леладер;

А. Исаев — Наурски района «Россия» яхача колхоза вокхагIвола жа Iу.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргIанара заседани хиннай. ХургIолча Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сессеца дувзаденна Президиуме дийцад Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча совета планово - бюджетни а кхыйола массазара комиссеш а 1983 шера республика экономически социальни дегIайоалаяра Пачхаьлкхен планаген Пачхаьлкхен бюджетаген, 1982 шера Пачхаьлкхен план кхоачашъярга, 1981 шерара Пачхаьлкхен бюджет кхоачашъярах йолча отчетага хьалхагIе а хьажара болх чакхбалара хьакъехьара дош.

Заседане йийцар граждани шоай доалахьарча боахамашка юртбоахама продукци дукхагIа яккхара Грозненски района халкъа депутатий Советашта беча балха хьакъехьа Грозненски райисполкома председатела заместитела С. А. Амхадова, массамрча комиссей балха координаци яра Гудермесски района халкъа депутатий Советий исполкомашта беча балхах Гудермесски горисполкома председатела А. Г. Кандарова яьча доклад[illegible]

Дийнача дешаех Лакхехьарча Совета Президиуме доагIдоаIаш дола соцамаш тIайийцар.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета ялхагIа сесси хьаеллара хьакъехьа

Таxан, 1982 шера 9 декабре, Iуйрана 10 сахьат даьлча КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа шийна дIадолаяйу воpхIаллагIа хеpача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета ялхагIча сессе.

Депутаташ дIаязъерба Iуйрана 8 сахьат даьлча [illegible] КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа.

Вайна машар эш

[illegible]

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ЛОВРГДОАЦИЛГА ДIА А ХАЙТАШ

Чаккъьнная партийни организацешка отчеташи хоржамаши. Коммунисташа теркам тlабахийта дийцад парте XXVI съезда решенеш, цул тlехьагlа хиннa КПСС ЦК соцамаш ма хула дикагlа кхоачашдарах, къахьегама овсарле лаккъярах, дисциплина тоярах. Балха тlа дола кхоачамбоацараш гуча а доахаш, уж дlадахара тlаеста хоадим болла предложенеш тийннай коммунисташа. Шензашта тъадийхад партийни организацита кулгалде хоржача нахагара халкъа боахама планаши тlайдуx социалистически декхараши кхоачашделга, къахьегама коллективнай болх тоабелга lалашдар.

Отчетно - хоржамий собранешка районерча коммунисташа 300 совгlа критически замечанеши предложенеши еннай. Царех ахалел совгlа ярац еннараш болхлой ба. Коммунисташа теркам тlабахийта дийцад социалистически доалахьен тlакхувлараш, спекуляци ечарца, хулигански гlуллакхаш леладерашца дила къовсам лоаттабелга. КПСС Уставо дlадехараш кхоачаш ца дерашца, ца дъар дъад а лхаш тийша болх лелабераша, халкъа боахама доал ца дераша машар хургболга дlахайтад коммунисташа шоай партийни собранешка.

Производственни дешаш ханнахья къестадац, аьнна предприятей, организацей кулгалхоех бехк а боаккхаш, дийцад коммунисташа. Теркам тlабахийта белгалдаьккхад де лаьрхlар кхоачашдара хила беззача тайпара тlахьожам боацилга, тlайна соцамаш кхоачашдарах шоай хан-ханнахьа коммунисташка хоамаш ца делга.

Юххьанцарча парторганизацей теркама кхъметта массаш а хиннад КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленума соцам кхоачашбара доп. Кхачан программа дег тlара къоабал а еш, из кхоачашъяра хоадам болла предложенеш елар коммунисташа.

Иштта, «Малгобекнефть» НГДУ ЦДНГ-2 № 2 йолча бригада партгрупиа собране коммуниста М. Хаутиева предложени елар шоаш болх беча гаьна боацаш, пайда ца эцаш уллача lама чу чкъаьрий доладе, аьнна. Управлене кулгалхоша, партком ладийгlар болхлочо лхачуига. Дош тахка а техка, чкъаьрий чухецаргдолаш lам тоабир.

«Сагопшинский» комсий совхоза шурий-тоарий ферма партгрупиа коммунисташа шоай собране мога а дь, тlайцар шелковчаний шура лакхара поточно - цеховой метод. Кердача хьисапе болх бергболаш фермашта реконструкци а дь, тоабир.

Вознесенски газ чакхйоаккхача завода а «Грознефтегаз» ПРУ № 3 йолча галопи цеха а коммунисташа аларах укказа вlаштlехьдаьккхад кроликаш лелаедга. Цу тайпара дола мисалаш дукха доаладе йиш я.

Иштта, «Малгобекский» комсаш лелаеча совхоза коммунисташа массехк предложени еннай планировани ела тоадара. Вовзаш волча ца леладечо. Социалистически Къахьегама Турпала М. Бохмадова лаьрхlад боахама расчетни системагlа болх бе. Отчетно - хоржамий собране цо дош делар пхе шера план дий шера кхоачашъе.

Отчетно - хоржамий собранешка коммунисташа мра дийцад шоай торопашка хьежжа болх ца бечарех. Цу тайпара йола собранеш хиннай М. Горький, «Малгобекский», Г1. Ахриева цlерагlча совхозий юххьанцарча парторганизацешка. Укказа белгалдаьккхад льтта леладара культура лаккхъеяллга, ялат, хьайбай продукци йоаккхилга алсамлакхъа дезилга. Къаъстта теркам тlабахийта дийцад хьайбаш lаннгара дахар lалаш делгах, lан чамалахьа шура, дулх доаккхилга лох ца долийтилгах. Из болх толаме чакхбаккхара кхы тlа коммунистийи комсомольцаши хьожабарах соцамаш тlайнар дуккхача партийни организацешка.

Тlеххьарча хана района партийни организацешка белгала тоаденнад къахьегамхошта коммунистически кхетам лулга. Идейнополитически, къахьегама, нравственни кхетам комплексно лулга вlаштlехьдаьккхад ала йиш я районе. Цунца цхьана хlанз а дlаьнналц формализм. Цхьайолча предприятей юххьанцарча партийни организацеша де делар дьадаш коммунистически хьисапе къахьегам вlаштlехьбаккхара, социалистически доалахье лоряра, къахьегама дисциплина чlоагlъяра. Идейно - политически болх КПСС XXVI съезда решенеша, КПСС ЦК соцамаша дlадеххача бесса тоабе белилга дийцар «Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а, минеральни хий арахецача завода, кирпичаш еча завода, «Советский», «Ачалуки» яхача комсий совхозий юххьанцарча партийни организацей коммунисташ.

КПСС XXVI съезд хинначул тlеххьагlа района партийни организацешка дукхагlа теркам тlаухийт дикагlйола производственникаш хьа а хержаш, парте мугlараш шердара. Къонача коммунисташта кхетам балара. Тlеххьарча хана КПСС членалла хьайбоараита юкъе 74 процент болхлой ба. Цар производства лоархlамегlа йолча участкашка болх бу.

КПСС Малгобекски горкома IV пленуме дийцар комсомола партийни кулгалдара а кагирхошта коммунистически кхетам балара а района партийни организацеша кулгалделга дlахо тоадарах. Цу дешах лаьца пленумо тlайнна соцам кхоачаш а беш, комсомол организацино чlоагlъеш, цул сий а хьинар а айдеш белгала болх баьб. Хlаьта а дийза дуса кlезига дац. Кагирхошта юкъе беш бола идейно-кхетама болх дlахо тоабе белаш ба. Цхьайолча нагийча нахех мехкарашех шолшкара юлийта леларло. хlаман сагота ца хилар, иждивенчество цlенъаь дlаякха еза.

Отчеташи хоржамаши долча хана керда хержача партийни активи дешилга вlаштlехьдаьккхад районе.

Партийни собранешка коммунисташа тийнна предложенеш, аь критически замечанеш теркаме а ийца, царех хlара дийцахьа беча балха тlа пайда эцилга вlаштlехьдоаккхаш я хlана парте горком, юххьанцара партийни организацеш.

Парте XXVI съезде белгальаьккха курс деррагlа чаккхоахилга дийцар КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленуме. Берригача советски наха санна, дег тlара къоабалльь тlайццай пленума решенеш Малгобекски района къахьегамхоша а. Лоархlамеча партийни документа тlа белгалдаьккхар хlара къахьегама коллективашка, хlара сага кlоаргагlа дlадоладийтаж. Коммунизм хьаллъра дешаш практически къестадара къахьегамхой хьинар халдала айдеш болх беш я района партийни организаци.

М. БОКОВ,
КПСС Малгобекски горкома организационни отдела инструктор.

Цхьа ло оптхал чакхьлаш ОТК тlахьожамхошта В. Чеботыреваи Н. Харитоновкаи бlарга ца туш. Тоъал ха я уж НПО «Промавтоматика» яхача заводе балха бола. Шоай говзал дика йовзаш, йоккха опыт йолаш болхлой ба уж. Цудухьа цар болх беча гальванически участке цо оатхал хург ма йий аьнна тlайгlа с елац. Чlоагlа бехктонхаме болх ба из. Хlана аьлча, цар ца зуаш чакхьаьнна оатхал кхыча цехе йоде. Тlаккха цигарча болхлошта хьовзам хул цох. Из дика кхетаду тlахьожамхоша. Цул совгlа аьхар шоай болх леррагlа беш хилча, гальванически участкера болхлой бехктонхам а айлу.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) тlахьожамхой В. Чеботыреваи И. Харитоновиi.

В. ДЭИСЯКА сурт.

СССР хьоаь 60 шу дузаш

КЪАМИЙ ДОТТАГIАЛ ХЕСТАДЕШ

Сиплахь - йоккха Октябрьски социалистически революци хинначул тlеххьагlа культуре, литератури тlа, искусстве хьахьекхар пролетарски интернационализмахи халкъий доттагlалахи йола ленински идеяш.

В. И. Ленина аьхад, «пролетариата революци чаккхъяккхара къамаш массадолча хlаманин цхьатарра бокъонаши вошали долаш хургдолча уйланца йlаьххача хана кхетам бола беза болхлошта».

Адамлен толашагlа йола идеяш ювцача нохчийн гlалгlайн прозаикаша къоабальеш я интернационализма — СССР халкъаша вежарашха цхьана гlуллакхаш леладара, цар шоайла солидарность хилара тема. «Эса чlоже гlолла урагlа» яхаш йоккха йоаца очерк я гlалгlай яздархочун Гойгов lаддал-Хьамида. Авторо хьаоттадер 1919 шерарча граждански тlема событеи сурт да. Деникински бlун низ бониxагlа хиларах Гlалгlайчен лоамашка хьалчубахаиза баьннабац Тийрка йисте дахача халкъий бlухой. Росс Къулбехьен Чрезвычайни комиссара Серго Орджоникидзе кулгалца Гlалгlашкахьарча, Нохчашкахьарча, Дагестанерча контрреволюцена духьала керда низаш оарцагlдоахаш болх баьб коммунистий группо. Гойгова хьахьокх, Советски lаьдал бахьан долаш шоай вахар дlаденнача халкъаштавежараштa юкъе хиннa солидарности доттагlали: «Чуэнанза латтачи цу хьажкlий кхашка лийгаб шоайла вошал тесса хиина эрсе-цlеэчархо, гlалгlа, къахьега казак».

Очерка тlа автора хьахьокх, С. Орджоникидзе кулгалца исторе лелам хувца вlаштlехьданнача наьха турпала гlуллакхаш, Серго мaйрал, къонахчал, уйзара минуташ тlаьттачи хана нах хьаллаца, цар дог айде хар. Из бакъду С. Орджоникидзеиен проводника Мусийнен юкъе хиннача къамаьло.

«Орджоникидзе чlоагlа гlоарал дайна из, порал дий бийсен да цо набара сий ца бу. Гlаигlане сурт латт цун юхьа тlа. Шийгара бала юха а тохаш, велаьаьмар доал цун.

— Ньй, меражаш lочу хlана пхийтай ваш! — йоах цо шекбоаначох — Вай царна фу ду хьаьа шо.

Берригача [illegible] казакий кертош [illegible] дlаухаш торгда. Бакъдеций из, Муса? — йоаккхача сагаса — гlалгlачунга йист хилар Серго.

— [illegible] — [illegible] Муса. Берригаш [illegible] Орджоникидзе [illegible]

— [illegible] Серго.

— [illegible] вай дайдад, кхоана а хlанвар а ва водарг м. Иштта да тlема гlуллакх.

Массане а дегаш айлув.

Орджоникидзе сурт - сибатаца хьахьокх цу хана [illegible] ча Эскара хlара бlухочуа хинна уйла, хетар, сатувсар шекопаш, бlукъожабар [illegible] бlубенаш [illegible] ва революце моастагlашца лоаттабеча къовсаме.

Интернационализма идея къаьстта низаца ек С. Н. Арсанова «Доттагlал довзача хана» яхача романа тlа. «Доттагlал довзача хана» яхача романа керда цlи художественни произведенна бухагара дека эрганкхарда, кертера уйла эрсий, нохчий, гlалгlай, гуржий, хlирий, украинций, вай мехка дахача кхыча къамий доттагlал чlоагlдара тlаерзаярца юпзаенна хьахиннай.

Арсбе дакъа лоацаш хиннача 1905 шера январски событеша йовлийт пунна вахарера дукха вlашдухьалеваш. Путиловски болхлоша полицейски аьхьех кlалхарт а ваьккхе, балха вохийт из. Цу хана духьвашха бокъонна дайзар пунна эрсий наьха доттагlал: «Дмитрий, хьо са воша ва, маслаза а са воккхагlвола воша. Хьа кхел — са кхел. Маьржа! Петербург! Цхьаь дийааьхьа lочалир lа Арсбена дукха хlамаш!.. Вай — йоккха, бокъха дезал чоргl» Празага сатувсачен из бахьан долаш къовсам лоаттабечен мугlарерча наьха сурт хьа а хьохкаш, автора дувц классовни интернационални солидарностах. «Хlай, нохчий! — сийрда дийлхар даьтта хьокхачун бlаргаш. — Тхо, болхлой — эрсий а, эрмалой а.., ба укказа бусалба нах а — лезгинаш, персий — масс тайпа халкъ! Оаха ах шуга, Росс ма гlу далар шо цига баха къе нах, шо шоаш санна бараш. тоlаде! Цар лаьтта дех, тlемаца болх уж вий яхача lаьдала духьала!».

Арсанова хьахьекхад революционни къовсамо бе-беча къамех бола нах мишта кхотабу, цар оамалий дикагlйола белгалонаш. Мехкдаьтта промыслашка, нохчий, гlалгlай юрташка, казакий станицашка хулаш хиннача забастовкех долча дувцаро, хьахьокх наьха турпалали цар шоайла йола солидарности.

Яздархочо дог теша а деш хьахьокх, эрсий болхлочо — большевика Ивашина бе-беча къамех болча наьха революционни боламе аттара хьинарегlча тайпара дакъа лоацаш хилар. Къаьгагlа тьахьекхид революце гlуллакх бахьан долаш ший вахар дlаденнача Ульяшева Марийи гlуллакхаш.

«Революце чурд» яхача ший романа тlа М. Мамакаева язду нохчий халкъа чlоагlагlа волча революционера Шерипов Асланбека городской демонстрацена юкъе хьинаре дакъа мишта лоацаш эрсий революционераша минние деча къачаьлашка цо чlоагlагlа уйла тlаахийта лаздугlаши царца революционни илли доахаш хиларах.

Асланбека революционни мировоззрени хьахул эрсий революционерий — [illegible] чун Лоланов Калоа, тlехьа [illegible] Грозне тера [illegible] ча ницмий командуюши а хиина дlалттача Гикало Николая вlашнегlа а. Большевикаш тешч Шерипов Асланбеках хьинареген деналнера революционни [illegible] хьабол нар из.

Яздархочо массехк наьха [illegible] ца из йоалаеш хьахьокх революце бахьан гlуллакхаш: Кирова, Орджоникидзе, Дьякова, Калмыкова, Эшбай, дег чу дувцаш С. М. Кирова дaь къамаь.

М. Мамакаева «Революце мурд» яха роман бокъонца революционни произведени я. Цо шаьра хьахьокх бе-беча къамех бола нах — нохчий халкъа революционни сакхетам чуббессадара боккхача лоархlаме хиина эрсий, гуржий, хlирий, гlалгlай большевикаш.

1905 шерара революци [illegible] хьаьхьекхагlа эрсий [illegible] тlема хьанарча событеиа эрсий большевикаш [illegible] «Вlашаюка [illegible] йоагlaннера» яхача И. Базоркина романа тlа хула вола Калой. Цар хьайхад дунна тоlадаь доагlaча къамах бахьан [illegible]

мишта йоаккхалургьа: «Эннхале вела паччахьа! Лелхабе беза бlаьхий нах!». Лоамаи наьхен эрсий революционни болхлойи хьашташ цхьатара хилар кхета а дaь, цар дагардараш шоай юртахошта дувц Калоя. «Из бар Росс хьоаш лаьттача дуlан михо лоамашка бена догдоаьарий эггара хьалхара сийг».

Яздархочо хьагойт эрсий, хlирий, гlалгlай революционерий Илья Ивановича, Вилтий, Мухтара, Георге дийна гlуллакхаш. Цар влияни ярах юххера а революционни никъ хорж Калой. Тlалаттача паччахьа стролх бола тешам боабеш дола эггара хьалхара ги Калоя камаьршача дег чу тосс хlирий просветителa Георге, хlаьта цун прототип а хиина дlаоттав хlирий яздархо Цаликов Ахмет.

Империалистически тlом латтача хана окопашкеи госпиталеи лоамарошта юкъе Калоя баьча агитационни балхо наьха дегаш тешаду из тlом эшаш ца хиларах. дlадоваийт царна В. И. Ленина вихалаша — С. М. Кирова, С. Орджоникидзес, кхыча большевикаша духьашха хьанхайкадаь декхараш «Дlаьла гlалгlашка, хаьтта ха йоагlаргья наьха хьакъ дуаши [illegible] лийннарий а халкъ дукъа доаллдаьрий а кортош тlера дlаухаргдолаш. Къебараш укх гlоазота бутаргба наха юкъе эггара чаарагlеи хьаккхал долашагlеи волча сага. Цу сага цlи — Ленин. Хlаьта из дlавоалаьелча, вай а цунна тlехьа доладала деза.» — йоах С. М. Кирова.

Романа тlара большевикаш — дуне хувца могаргдолаш бола низ. Х. Ошаева «Алая шераш» яхача романа тlа белгалагlа да Сачин Александра сурт-сибат. Тульски болхлочунгара воалавенна сакхетамеча революционерата кхаччалца цо хьадена атта боаца никъ — российски пролетариата вахаре масса за а долаш хиина хlама. Ший тlема доттагlчунца нохчочуна Иоаьхlамца цхьана вошала вола дlаведа из.

Автора дагарча мертерча хlамаех [illegible] кхы [illegible] керда [illegible] долаш [illegible] цо хилар [illegible] интернациональни [illegible] Ахьмад [illegible] Сачин [illegible] Цу хана исторически факт а [illegible] интернациональни доттагlал [illegible] материалаца [illegible] романа тlа.

Дукхача [illegible] латтача советски халкъа [illegible] халкъий вежарашка бола солидарность [illegible] ший хьалхарча мехкацара бlайза болаш а.

Нохчийн Гlалгlайн [illegible] хоал чlоагlагlа уйла [illegible] партех В. И. Ленина. Сийлахь-боккхача [illegible] тlема шерашка советски халкъа карагlдийначa деналеча гlуллакхех, вай замана сагах [illegible] произведенешта. Дарxlа а йоагlаш лоархlаме дукхаллашш а бокъонца патриотически, интернациональни йола А. Ведзижева, И. Мулаева, Б. Зязикова, Хь. Б. Муталиева, Хь. Осмаева, М. Сулаева, А. Боков, С. Чахкиева, М. Мусаева, кхыяр проза. Цар массане а хьахьокх яздархой шоай халкъа мутlахьа а хи дезаш а хилар, шоай мехках доаккхал деш уж хилар.

Р. УМАХОВ,
Нохч - Гlалгlай исторе, социологе, филологе lилма - тохкама институте lилман болхло.

САГА ЗУЛАМ ХИННАЧА ХАНА

Казахски ССР. Сихха медицински гlо деча гурьевски больнице чlоагlа сагота хоам хьаьчар областе эггара гаьнагlа йолча Тенгизски мехкдаьтта доаккхача моттигера цхьан бурийнна: бурувдеттачун гlонча Арыстанбаев Сарым лозаваьв аьнна.

Массехк минут яьлча больница лораш Кадашев Кадырбайи Тулеуов Бигагыи шоашка хьежаш «МИ-8» яхача вертолета экипаж латтача аэропорте дlабахар.

Цул тlехьагlа сахьат даьлча «МИ-8» буровойна юхе лаьтта ессар. Лозаваь С. Арыстанбаев чlоагlа хала вар, бакъда хlанз из тешаме лораша лоравеш вар. Итт минут кхы яьлча вертолет хьал а гlетта Гурьевагахьа яхар. Наькъа мел болхача хана унахо ца валийта гlерташ шоашта могар деш хилар къона лораш.

Дин бийсен гаргга ха яьккхар унахо кlалхара ваккха гlерташ лораша-реаниматологаши, хlаьта цун вахара бола кхерам дlа а баьлар. Хlанз Арыстанбаев Сарым могаш а кастта балха араваргволаш а ва. Советски Союзе вlалла хlама кхоадац унахцlено лораяра система тоаяра. Из дика хьахьокх укх цифраша: цхьа моттиг йолча барокамера мах 25 эзар сом гаргга ба, хlаьта цхьан бaросеанса мах — 60 сом гаргга. С. Арыстанбаевна хиннача зуламах аьлча, теркалде доагlа вертолетана из больнице хьавоалаварга дlабода мах, шин кlира цунна дарба дарга дlадихар. больнице волча хана хlара деина юкъера лаьрхlача цунна дlатийна алапи (21 сом).

СУРТАШ ТIА: I. С. Арыстанбаев ше лечарв ваьккхача лорашца цхьана.

2. Сихха медицински гlо деш бола лораш вертолетада сага зулам хиннача кхаьчаб.

Г. ПОПОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СЭВ: интеграци чакхйоахаш я

ХЬАЙБАЙ БОАХАМ ТОАБАР

Социалистически содружества дерригача мехкий социально - экономически политике лоархlамегlара декхар да бахача наха тlа-тlа дукхагlа дlаехаш йолча кхачан продуктащца, хlаьта эггара хьалхарча аргlанна хьайбай продуктащца, уж тар ма лу дукхагlа lалашбар. Къахьегам кlезигагlа дlа а бохийташ мишта кхоачашдергда из? Жоп гуччахьа да: алхха цхьа никъ — хьайбай боахам тоабар. Эггара лоархlамегlа бар а лаьрхlа из никъ хьахьекхаб КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленуме тlайийцача СССР Кхачан программа тlа а.

Хьайбай боахам тоабара эггара дикагlйола средствош лу микробиологически промышленносто — СЭВ-а членаш долча мехкий индустре эггара къонагlчен массе оагlорахьара цхьатарра дика дегlаухачен даькъо. Вай мехка цо арацеха продукци 1970 шераца нийсйича 3,2-зза дукхагlа хиннай 1980 шера, хlаьта 1985 шерале 5,5—5,8-зза дукхагlа хургья.

Хьайбай боахам тоабергболаш йола химически биохимически средствош шортта я. Царех ба доакъара дрож, шоайл дикагlа кхы йоаца аминокислоташ, тайп - тайпара витаминаш, доакъарен ветеринарни антибиотикаш, ферменташ, дукха кхыяраш. Цу ерригех а цхьана пайда оацаш хилча мара lалашдулургдац хьайбай продуктивность хеттача тайпара лакхъелга. Цу средствах дукха яраш СЭВ-а членаш долча мехкашка юкъекхахьа йолаль биша дукха ха а яц. Доакъарах еггаш йола химически биохимически хlамаш хьаелга, масала, вlаштlехьдаьккхад укх тlеххьарча шерашка lилманеи техниканеи каригlдаьнарий ларда тlа, хьайбай боахама лаьрхlа беллаш биологически активни вещества, бактериальни хьайбаьлен препараташ промышленносте хьаира теоретически ларда кийчьлча хана.

Хьайбай продукци дукхагlа яхара аттара лоархlамегlа йола продукт я доакъара дрож. Доакъара дрожа цхьа тонн боахамерча хьайбай рациона юкъехиттачул тlехьагlа кхы тlа а доаккхаргда 300 — 800 [illegible] хьайбай дулх [illegible] 1500 — 2500 [illegible] [illegible] 5,5—6 [illegible]

Хlанз Мозыр [illegible] белорусски [illegible] 300 эзар тонн [illegible] дрож [illegible] [illegible] ГДР-о, Кубас, ВНР-ас, СССР-о, ЧССР-о 1970 шера. Цу [illegible] а 1983 шера [illegible]

йола еэаш а я. Белгалдаккха доагlа, тlайца балхий график гlишлоне йиза кхоачашъеш хилар. Дакъа лоацача мехкаша СССР-е кхуьхьийт завода лаьрхlа оборудовани материалаши, дукха кхыдола товараш, хlаьта объект болх бе йолаялийтачул тlехьагlа доакъара дрож кхухьаргба цар цу предприятера.

Дрож хьакхарчийн коа тlарча оалхазарийн рациона юкъебахийтача дегl сиха дахь цар, продуктивность лакхлу, цамогаш хилийтац, тlехье унахцlена хулийт. Хlаьта а из, зоотехнически эффект оалаш яр, лакхъюлургьа, нагахьа санна дрожаца цхьана хьайбай рациона юкъе тоъаш йоаца аминокислоташи витаминаши йохийте.

Хьакхарчаштеи кlоригаштеи дехкача доакъарашта юкъе аминокислотех ца тоъараш керттерча даькъе лизинаи метионини я. Уж доакъарах техача продуктивность 10—15 процент лакхлу, доакъар 10 процент кlезигагlа дехка йиш хул. Уж доакъара средствош СЭВ-а членаш долча мехкашка хlанз укх сахьате кхоачам хилла хьаяц, цхьабакъда, уж шортта хьаяра эша лард йолаш я. СССР-е химически синтезаца хьаю метионин. НРБ-е, СРР-е, СССР-е, ЧССР-е вlаштlехьдаьккхад лизина арахецилга. Карарча пятилетке цу мехкашка дlахо дукхагlа хьае лаьрхlад из; ГДР-е а дага ба из хьае. Цул совгlа, лизина хьаелла вlаштlехьдаккхара торо лохаш я хlанз Куба Республике. Цу тайпара, карара пхи шу чакхдоалаш СЭВ-а членаш долча мехкий тешаме лард хургья цу лоархlамеча аминокислотащца хьайбай боахам lалашбара.

Хоаш да, боахамерча хьайбай унахцlенонна витаминаш мел боккхача лоархlаме я. Доакъара рационе уж тоъаш ца хилча, хьи витаминовни дадар кхет. Хlаьта, иохьаре а, хьайбай продуктивность лох а лу. Витаминаш хьайбай организма чу ихийтачул тlехьагlа вlаштlехь даргда укх наматарах лорьде мелтел, беkоши доакъар кlозигагlа дlахийтта а. Цудухьа хьайбай боахам тоабара программа тlа оттадьа витаминаш дукхагlа хьаеш вlашш лоттадеш.

Карара пятилетка чакхйоалаш а карарча СЭВ-а членаш долча мехкий хьайбаш лелаерашка доакъара дехкача доакъарах еггаш тайп - тайпара дукха химически биологически добавкаш, хlаьта уж бахьан долаш [illegible] цар продуктивность. Цо [illegible] баха [illegible] дукха продукташи дика дукхагlа lалашде.

Наталия СТЕРЛИНА,
экономически lилмий кандидат.
(АПН).

ДикагIчарех цаI

Советски [illegible] гlулакх [illegible] «Красный [illegible] [illegible] Солдатов Владимира. [illegible] № 16 [illegible]

Солдатов Владимир № 16 [illegible]

[illegible] Владимир. Духьашка [illegible] Владимир а. [illegible]

Солдатов [illegible] [illegible] Владимира а [illegible] Х. Сардалов. [illegible]

[illegible] Солдатов [illegible]

Х. БЕРСАНУКАЕВ,
«Красный молот» завода № 16 йолча цеха мастер.

Грозненски района В. И. Ленина цӀерагӀча колхоза прораба Алуев Ӏаддал-Хьамида кулгаллеш болча гӀишлойхоша боахама хьисапе хьалъяьй ялх бахха-дика аефальт йилла хьайбаш лоаттаду моттиг.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) электросварщик Э. Тасуев, гӀишлош еча бригала дикагӀвола болхло Х. Ахмаев царех цхьан моттига эшаш дола сварочни балхаш деш боахк.

В. ДЗИСЯКА сурт.

КАГИРХОЙ ХЬЕХАМЧА

СССР 60 шу дузача цӀейна сийленца вакъалхара шерра социалистически яхь йоаржальча Грозненски художественни промыслай производственни объединене дукхача сменаша, участкаша бахха-дика къахьегамца толамаш довхаш чакхдоакхаш латт ер юбилейни шу. Царех цаӀ я «Ширпотреба» участка коллектив а. Цхьаккха бутт дӀабахийтабац цо укх шера шин задани 118—120 процент кхоачаш ца еш. Цун керттердар да болхлоша шоай хьинар кхо ца деш къахьегар, царна керте латтача Исаева Майя Алимовнас шийн коллектива къахьегамий болхлошта юкъера социалистически яхьи кхетамца вӀаштӀехьъаккхар. Берашха кхинна 40 йоӀ я цу участке къахьегаш. Царех хӀаранена тӀайодаш, балхах ца кхетачунна эшаш дола новкъостал деш, де дезачунна хьехар деш хул бригадир. Цудухьа чӀоагӀа лоархӀаш а бартцхьоагӀо йолаш а я из керте латташ йола коллектив. Оамалга а гӀулакхашка а хьежача цхьа къахьегама дезал а хинна дӀаэттай из.

Ялхайтта шу мара дацанза берашха кхуваш йоагӀаш йоӀ яр Майя укхаза балха енача хана. Шин балха моттиг ца хувцаш, даим дакъе хьалхалаттарашта юкъе йолаш хьаенай из. ТкъоI шу дизад Майя укх объединене къахьегаш йола. Ши шу хьалха цӀаьхха мар а йенна дикъ бераца йиӀар къона кхалсаг. Цхьабакъда, еха хьовзандар Майя Алимовна. Шийна тӀадисача дикъ бера кхетам луш, уж хьалккедеш я из. Хьалхашка утташ йола халонаш эшае иназ кховчаш а я из.

ДӀадахача шера участка коллектива боккха тешам белар Майях. Башха-дика производственникаш, организатори хиларах тарра из хержар бригадиралла. Шийх бенна тешам цо бохабац. Из цунна керте отталехьа дукхагӀйолча хана тӀехьаюгаш хинна бригада, даим хьалхалаттарашта юкъе йолаш хьайоагӀа хӀана.

Хьаьнала къахьегача болхлоех кор гӀортолга а еш тоабаьб цо шийн коллектива болх. ХӀаране оамал йовз, хьанна мишта лувца деза хов. Цудухьа участка коллективерча берригача болхлоша лоархӀаш а сий деш а я Майя.

Ше карадаьнача хӀамаш тегарий балхах тӀехдика кхеташ я из. Цу балха тӀа ткъаьх совгӀача шера Ӏоаш опыт, дикагӀйола методаш дӀайовзийтаи цо кхалкхебац говзанчаш итташ ба. Царех ба хӀамаш тегараш Салтаханова Рукъет, Шишханова Сапрат, кхыбараш. Цхьаьккха смена дӀаяхийтац цар а шоай норма 120 процентал чувхаьа кхоачашъя.

Ф. ЧАХКИЕВА.
Грозненски художественни промыслай производственни объединена хӀамаш тегар.

ЦӀИ ХЕЗА ВАЙ МЕХКАХО

Ткъо шу хьалха, майски холача цхьан дийнахьа дар из. Сий дола пионераш бар шоай организаци хьаль 40 шу дезде кийчлуш.

Ӏурра Грозненски вокзала перрона тӀа дукха нах гулбелар. ДӀа-са мел хьежача цӀе галстукаш хьерчаш береш дар шоашца боккхагӀбарий а болаш. Царна юкъе бар А. Б. Одинцов, Е. И. Завгородиял, НеревкингӀар вошеи йишеи — Иван Нестеровичи Анна Нестеровнаи.

Уж берриаш духьала баьхкабар Москвера йоагӀача поезда. Цунца вайцига хьоашал тӀа воагӀар грозненски пионерена керте лаьттачарех цаӀ — Федор Алексеевич Макаренко.

Поезд еиа хьаьттар. Цхьан вагона чура араваьлар беламе, тӀах аьнна саг. Из мархӀа вехкаш, цунга хаттараш деш бар нах. Цул тӀехьагӀа берригаш а вокзала хьалхашкарча майдан тӀа хьаара а баьнна, етташ фаташ а локхаш зурмаш а йолаш, мугӀарагӀа города улицашка гӀолла болабелар.

Цул тӀехьагӀа кхы а 20 шу даьлар. Вай мехкo деадора пионерски организаци вӀашагӀъелла 60 шу дизара цӀей. Юха а, хьалха санна, майски цхьан дийнахьа дукха нах гулбелар вокзале. Хьалха санна велаш, беламе волаш, вагона чура Ӏоваьлар Макаренко Федор Алексеевич. Массехк ди даьккхар цо грозненски пионераш болча, школашка, пионерий ЦӀеношка вӀашагӀкхетараш хилар. Федор Алексеевич хьалха Къаьнарча Промыслашка ваьхав. Укхаза Грозне эггара хьалха пионерски организаци вӀашагӀъеллаяр.

Ма дарра аьлча, Федор Алексеевич каст-каста хул ше ваьча городе. Укх оагӀорахьа ше ицисвелча тӀехьа ваьча гаргарча нахах. Городах бӀарг ца тохаш. Массехк ди доаккх шийна дукха езача городе. доттагӀашца вӀашагӀкхет. цул тӀехьагӀа наькъагӀа воал. Дукха да цун гӀулакхаш, Ӏилмахо ва из.

Макаренко Федя Грозне школе ваьхав. цул тӀехьагӀа реальни училище дешаш хиннав. Пионерски отряд эггара хьалха вӀашагӀъеллар а цун вожати хиннар а ва из.

Ше ВЛКСМ членалла дӀаийцачул тӀехьагӀа Чрезвычайни Къаьстта йолча отрядаца (ЧОН) хиннав. Ше мо бараша цхьана бе топ а елла, къовсам лоаттабаьб юкъейиса хиннача белогвардейски йовсарашца, субботникашка дакъа лоацаш хиннав, граждански тӀемо бохабаь мохк юхаметтаоттабеш новкъостал даьд. Плотник а волаш, Иванов городоке нах чубаха цӀеной хьалдаьд, машинаькъа мастерскешка слесарь а волаш болх баьб.

Цун инициативагӀа ловлахарча юрташки цхай города пионерски отрядаш, лоамашка баьача нахаца къамаьлаш даьд, цигача пионерски организацеш вӀашагӀйохка новкъостал деш хиннав.

1921 шера, Владимир Ильич Ленин веннача деношка, дуккхача машинаькъахоша заявленеш елар шоай парте дӀаэцар дехаш. Цу хана 18 шу даланза вар Макаренко Федор. Шу даьлча, 1925 шера, дог тохалуш бе деллар цо партийни билет.

Комсомола III съезде кагирхой деша тӀаьхехаш баьчча даь къамаьа цӀаккха а дагара даланцар. Грозненски рабфак яьккхачул тӀехьагӀа Ленинграде деша ваха чӀоагӀо йир цо. Горни инженер хила лаьрхӀир дӀамигача саго.

Шера тӀеххьа шу довлаш, ха дӀаяхар. 1937 шера Федор Алексеевича «Горни инженер, геолог», аьнна тӀаяздаь диплом хьанийцар. ТӀехдика дешаш хинна студент институте болх бе витар. Иштта цох хилар ассистент, цул тӀехьагӀа декан.

Пионерашца, комсомольнашца вӀашагӀкхийттача дукха дувц цо цу шерех лаьца, ше мичахьа хиннав, шийна фу бӀаргадайнад.

Туркеиб юллача тохкама балхаш лаьд инженера, Касие Карабогаз яхача заливе глаубсрова тух лохаш хиннав. Из ца хилча кизгаш ду промышленность болх бе йиш йолаш яц. Гаьнарча Малхбоалене хиннав. Бух боацаш дукха да укхаза тамка хьаделла дезаш. Селемдика, Аргунь, Зел яхача хиш тӀа кийъ баьб.

Дукха тохкама балхаш даьчул тӀехьагӀа юха а болх беш хиннав Ерригсоюзни Ӏилмай Академена чуйоагӀача геологически институте.

ТӀеххьара цох хиннав: профессор, геолого-минералогически Ӏилмай доктор.

300 совгӀа болх ба цун кепа теха. Уж я статьяш, монографеш, книжкаш. Дагарабаь баргаоацаш, дукха ба цо Ӏомабаь, кхетам бенна нах. Вай мехка массайолча миӀнигe болх беш ба уж. Цар шоай толамех, ца деш дисачох дувцаш каст-каста язду шоай хьехамхочунга.

Мел дукха болх бале а, йицлац Федор Алексеевича ше яь город. Цкъа Москвера Баку водаш цхьа-ши ди даькка Грозне сецар из. СССР геологе Министерства Азербайджана, Армене, Грузе Ӏилмахошца цхьана Баку пыездной сесси йора. Укхаза доклад еиг вар Федор Алексеевич. Цун тема яр: «Кавказе йӀовхала энергех пайда эцилта». Цу деношка тхо вӀашагӀкхийтача цо дийцар сона:

— Геотерме специалист ва со. Лаьттан кӀал хула йӀовхала процессаш Ӏомаю геологе раздел я из. Цун запасаш кхоачалургйоацаш дукха я. Халкъа болхаме йӀовхала энергех пайда эцилга вӀаштӀехьдаикха аьнна Ӏилмахоша шовшта хьалхашка декхараш оттадаьд. Къулбаседа Кавказа лаьттан кӀал дукха йӀовхал йоалл Дагестане, Карачаево-Черкесе, Краснодарски крае, Нохч-ГӀалгӀайчене.

Дукха ха яьннай плотник хиннача Федор Алексеевичах профессор, Ӏилмай доктор хинна. ХӀана 70 шу даьннад цун. ХӀаьта я, хьалха санна, болх беш, дегӀаца низ болаш ва вай цӀи хеза мехкахо.

С. ВОРОНИН.

ХӀАРА САГА ДЕКХАР

СССР Кхачан программа дерригача халкъо гӀулакх а лерхӀаш тӀайнай советски нах. Шийн тарлучох из кхоачашъяра юкъе лаьан дана [illegible] хӀара саг. Иштта кхетаду из Грознера ресторанийи кафейи треста № 5 йолча кафе болхлоша.

— Дая хӀама нийсдоча хьайоалача отходех пайда [illegible] бовкха терпам тӀабохийт тха болхлоша хӀара шора, — аьлар кафе заведующе Тангиева Зарие. — Кхачан отходаш гулъелеш уж къайбаш кхоабича хьанахьа дӀаийхьийтилеш кӀант тха коллективе цӀенкинттара гӀулакх лоархӀаш да. ДӀадахачи цхьайтта бетта оаха дӀачуенай 80 тонн кхачан отходаш.

Ю. ТЕГАЛОВ.

ДОГ ГӀОЗДОАХА ХЬОКХАМАШ

«Грозэнерго» районни энергетически [illegible] предприятешка [illegible] ТЭЦ-3 [illegible] СССР [illegible] 60 шу дизара [illegible] электрически [illegible] 607 [illegible] электроэнерги. [illegible] йӀовхала энерги.

[illegible]

[illegible] 607 [illegible]

[illegible] А. [illegible] Салман, [illegible] Темерсултанов Ахмед, [illegible] Майрбек Григорий, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНИ,
«Грозэнерго» районни энергетически управлене оператор.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КАЛЕЙДОСКОП

ТКЪАЬ ЦХЬАНТТАЗЛАГӀА ТОХЛЕННАЧУЛ ТӀЕХЬАГӀА

Бетти Тюдора, Ньюпортерча (Англи) цхьан бара дас, автомобильни праваш хьанийцай. Терхалдара кхы белгалдьнна хӀама доацаш долча цу гӀулакха массови информацео средствий уйла тӀаоаргьяцар, нагахьа санна цхьа хӀама хиннадецаре: вӀаштта ткъаь итт шера ткъаь иттазза тохаелча а хӀама ца хулаш йисачул тӀехьагӀа автомобиль лехка бокъо яккха экзамен дӀаеннай Бетти Тюдора. ХӀаман хьисап доацаш йола автолюбительница дешаш хиннача кхаь автошколо цӀаьхха деша юха чулхара бокъонах льккхай из.

Автомобила ко а лаьца Ӏохайнача Бетти Тюдора тӀеххьара экзамен дӀалуча хана массехк полицейски шоферий курсий еррига а хӀинна ли аьнна йола штати отталый из лорае. Кердача водитело лехкаш йола машин города улицашка араьлча Ньюпорте баха нах мел уизарбьале хул бӀаргадайча мара атта саг тешарг а вац цу хӀамах.

(АПН).

ТӀЕХЧӀОАГӀА ЦЕРГАШ

Мах бара шеко йолаш йола кхы цхьаькха а «дунен рекорд» оттаьй дукха ха йоацаш Малхбузехьа. Джон Массис яхаш цӀи а йолаш волча цхьан бельгийцо муш а теха шоза вӀаштӀаргъаь 22 тонн еза ши автобус тоххаьй шийна тӀеххьа 2,3 метр гаьна.

Цу толама тамаш сенах латт аьлча, из латт, «рекордсмено» муш кулгашца а ца лоацаш, цергашца лаьца хинна хилавах.

(АПН).

СРЕДИЗЕМНОМОРЬЕ ФОРД БЕРЗАБАРА

Афине (Греце) хьанийллай Средиземни форд бӀехбарца къовсам лоаттабара йола Дунен халкъашта юкъера центр ООН агида кӀал берба цо болх.

«Средиземноморьена атакаш ю лаьттара а фегара а, — аьлар хьаелдара церемоне ше къамаьл деш гонахьарча гон гӀулакха йолча ООН Программа (ЮНЕП) исполнительни директора Мустафа Толба. — «Европейски цивилизацие агана» хало тӀаэттай бӀехбаларагӀа, форда ресурсаш хӀаланхъяргӀа. Кердача центра денхар да региона мехкаша чакхдоахача форда унах цӀено товира тӀидерзадаьча гӀулакхашта координаци яр.

Организацена чубахаб вурийтта мохк. Итт шера лаьрххӀа я цо гӀанийца программа. БӀаь лаборатор деча тохкамий предмет хургда саладара зонаш, чиъаьрий лунцар, форди чура хьайбайи бальцоагӀайн дуне, форда чу бӀехя хӀамаш хьачуухха моттигаш.

Средиземни форд «берзабара» проблема тӀехьа а ца йовхаш къоистае еиаш хилара бахьан ди эггара хьалха цунна чура хий дизара хувцалалара 80 шу дизаш хилар.

(АПН).

УЙЛАШ КХЫЧАХЬА ЙОЛА ХИРУРГАШ

Шин тайпара йола рекорд оттаьй шу сошӀача хана хирургически кӀод [illegible] 37 шу [illegible] Венгре Кабрера. [illegible]

ХӀана [illegible] Айреса цхьан [illegible] Кабрера. [illegible] хирургически кӀод [illegible] ра.

(АПН).

ЧЕХОСЛОВАКИ. «СССР хьаяь 60 шу дизара даха ма доагӀара наьъадахара тӀехьа!» — Цу тайпарча дешдагӀа шерра социалистически яхь льрмай город Пльзенерча В. И. Ленина цӀерагӀча «Шкода» яхача цӀи хезача машиностроительни комбинате.

Цу йоккхача къамаи индустре гиганта дукха даьраш нах чубоагӀа коллектив къовсам лоаттабеш я чурча рынкацеи доазол арахьарча партнераштеи лаьрхӀа лоархӀаме лирваш хиннаха а дикагӀча тайпара а кхоачашъдера тӀехьа. Дукха ха йоацаш предприяте вӀашагӀъеллай Советски Союза лаьрхӀа шолагӀа йола вертикальни проккатни стан.

СУРТА ТӀА: комбината болхлой стан дӀаяхьийта кийчъеш ба.

ЧТК—ТАСС сурт.

10 декабре—сага бокъоний Ди

Харжара бокъо йоацаш

Газет дешачоа могаю оаха «Форверте» яхача еженедельника тӀа кепатехача малхбузегерманиски журналист Хорст Шумахера статьяй лоацъяь вариант.

16 шу даьнна волча Клаус Кнопа безам ба слесарь е автомеханик хила. Юкъера школа йистеяьккхай цо. хӀаьта укх шера январь бетта деиз ткъаь итт заявлени лаьлй Кельнаи Бергиш-Гладбахен фирмашка ученика моттиг лехаш. Шийца къамаьл де кхоала хьийха хинна из. Хьахинар: цхьайттазза ак аьнна, шин фирмо вӀалла жоп а деннадац.

«ДукхагӀйолча фирмашта жоп деннад. Ӏомалуш йола еррига моттигаш дӀалийца льнай шоай аьнна. ЧӀоагӀа аьттув бартба са, нагахьа санна хӀанзчул тӀехьагӀа сона моллагӀа цхьа моттиг корайоагӀе», — йоах Клауса.

Къахьегамах йолча федеральни ведомства даннешка хьежача, ахка юкъедахача хана профессиональни образовани яккха ловча 142 эзар сага эша дӀалацала йола дешара моттиг 50 эзарнел кӀезигагӀа яр. Соахка дуккха а аьттув болашагӀа дар хьал: кандидаташи моттигаши цхьатарра яр. цу хана а 22 эзар совгӀа йоӀи эӀамига сати моттиг йоацаш диса хиннадале а.

«Сайга массе метте ак аьннача тӀехьагӀа, уйла йио аз. дерригa гӀулакх са аттестато толхадаь хила деза аьнна», — йоах Клауса. тӀанкха корта Ӏочубахийтар. Шнаш я цун (эггара лакхера бал — цаӀ) историна. экономикана, немций мотта, цудухьа доллача хӀамаиа бехке ше лоархӀ цо. Клаусана нийсденна истори цун цхьанне хинна Ӏац.

Оффенбахерча «Марплаи» яхача тохкама института Ӏилмахошта хетачох, «аттестата тӀарча отметкех тийша да гӀулакх аьнна хетаро цхьоболча кагийча наьхеи мехкарийи доллача хӀамах догъэккхийт, шоай кхетам ца хилар лоархӀ цар цунах». Тешом боар чӀоагӀа даьрка да лакхерча классашнарча дешархошта юкъе. 82 процента хет, деша баха безам болаш йола дешаро заведени лаха хала да е геттара хала да аьнна. Цудухьа дуккхачар шоай юкъханца хинна уйлаш дӀа а яьха «кӀезигагӀа белам тӀагӀоргйолаш лоархӀача» профессешта тӀаерзаю уж.

ХӀама къерда вӀаштӀехьа дац Клаус Кнопа а. цудухьа моторами автомобилаши безаш вар наькъат деча фабрике вода: «Цхьаннахьа а вовиаш пусачул гӀойле я ученика моттиг цигара хьаацар». Вешта, наькъат деча фабрике а моттиг яц йоах.

Хаттараш даьчарех ахаш гаргга барашка ихьчар юкхьанца царна йийза професси яц. хӀаьта цар кхаь даькъах ши дакъа бараша хӀанз кхы професси хоржаргъяр. нагахьа санна из вӀаштӀехьдаьлча. Нагахьа санна укх тӀеххьарча ялх шера школаш йистелкарех шери юкъера лаьрхӀача 23 эзар гаргга саг болх Ӏомабе моттиг йоацаш вусаш хиннавале, укх шера кӀезигагӀа бале а кхоаза дукхагӀа хургба уж. Цун бахьан фуд аьлча, из да, хӀанз къахьегамах йолча ведомства соахкарчул 16 процент дукхагӀча кандидаташта регистраци яь хилар, вешта предприятешка болх Ӏомабара моттигаш укх шера 8 процент кӀезигагӀа я соахка хиначул. предпринимателаша ма аллара, «конъюнктура лохъялар бахьан долаш».

Кхеталеш ма дарра, цу тайпара гӀулакхаш хувцилга дӀадех нахa. «Из сагото качара йоаккхалургьяц, нагахьа санна профтехобразование лаькъерча предпринимательий доала доазув отталича мара», — аьнна хет профсоюзни делегата Детлеф Хенша. Цо йоах, белггала аьлча, профессеш хьехаргйолаш закон ара а даьккха декхарийла е еза предприятеш. хӀаьта из де ца тугарашка кхы тӀа а налог тежхийта еза.

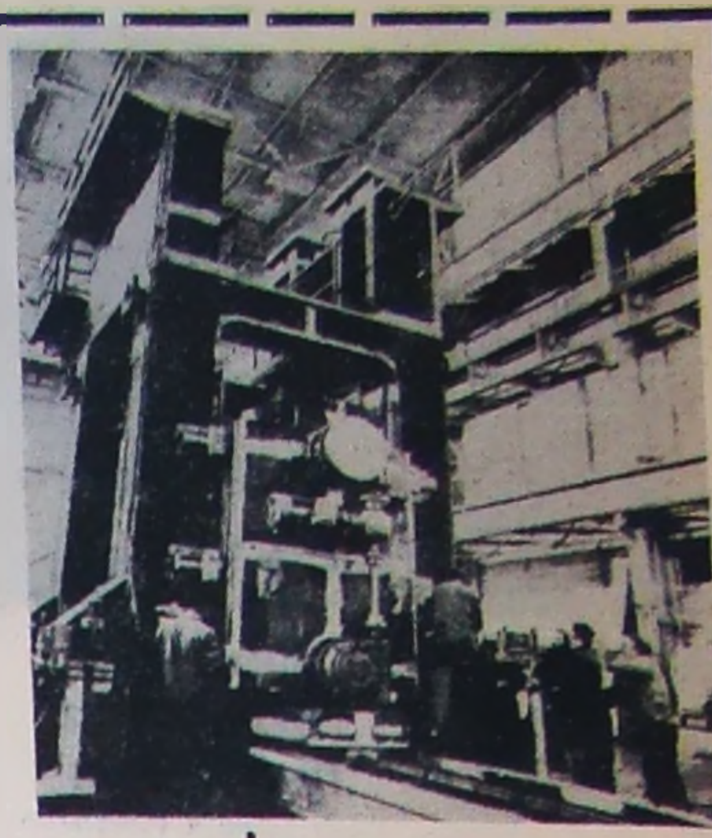
Нагахьа санна ше професси Ӏомаергйола моттиг кхыча корайоагӀаш Клаус Кноп вусе, квалификаци ца эшача балха лаха везаргва цун. Из а, нагахьа санна моттиг нийслой хургдар да-кх. Селханарча 18—20 шу даьннача, квалификаци йоацаш болча школьникашта юкъе хӀара пиънех кхоъ цхьаккха тайна болх боацаш ва. «Балха ваха везаш ва Клаус. кхычар а ма дой из иштта. — йоах цун нанас. — моллагӀча балха воде а, — бешха дац...»

(АПН).

«Ткъом безаш? Да доаш хӀама да. ТӀема [illegible] — [illegible] демонстрацеи плакате тӀара йоалл.

17 эзар совгӀа ФРГ [illegible] демонстрацеи [illegible] социальни гӀулакхашта [illegible] политика.

ТАСС фотохроника.

Гаргарча Малхбоаленна — машари кхерамзлеи

Нийсхонцеи массе оагӀув чулоацаши къоастаде дош

Ливана суверенитети бӀарчали юхаоттаелга хила йиш йолаш дац тха мехка ерригача территоре тӀара израильски бӀу арабаьккхачул тӀехьагӀа мара. Цу хьакъехьа лувц дукха ха йоацаш ООН Кхерамален Совето тӀайиццача резолюцеш тӀа а. Цхьабакъда, США-с хьал а лоацаш Израило дӀадехараш ультимативни хӀамаш да. Ливанаца сепаратни договор де е тха мехка къулбехьенc цийн хьиштдар де Израиль мукъаюнтаргйолаш дола «лаьрххӀа кхерамален гӀулакхаш» чакхдахийта гӀерт Тель-Авив. Цу тайпарча хьалаша Израилага йиш хулийтаргъяр цхьаккха духьале йоацаш Ливана чурча гӀулакхашта юкъегӀерта.

Бокъонца йола нортамукъале хила йиш яц Ливански правительства доал мехка ерригача территоре тӀа латташ ца хуле. Цу гӀулакха дӀалханза ярьяц «мини-пачхаьалкхе наши» оаларaш — тайп-тайпарча тӀема группировкаша тӀахьожам лоаттабеш йола районаш. Аз ювцараш къулбе хьенера Саад Хаддада «мини-пачхаьалкхе» санна, иштта христиански милице гегемони оттаяь лоамашкахьарча Ливанен Малхбоален Бейрутен цхьайола районаш а л. Шоашкара эттача Ӏаьдалаша хьалхагӀа а санна чакхдоах цига «кхерамален» гӀулакхаш, гражданашкара налогаш гулъю, таможенни пошлинаш етт порташта. хӀаьта маӀа нах тайп-тайпарча тӀема формированешка гӀулакх де кхувл.

Тха мехка йиаза суверенитет оттаеш хилча ливански эскарга хьаяла еза тха мехкарча сатема лоаттадеча мемарабски низай функцеш а. Из проблема Сирен Ливанен правительствашта юкъе переговораш яра наькъаца къоастаяза ярьяц. Гаргарча Малхбоалене Израило экспансионистски лерхӀараштен США гегемонистски уйлаштен духьала оттар духьашинна а мехка юкъера бувламаш чӀоагӀделта ловрӀаме хилар теркал а деш.

США, Итале, Франце «дукхача къамий низаш» оаларий маӀани составе хувцара тӀехьа я Ливански компарти. Тхо тӀехьа да европейски блокех дӀа ца кхийтачен мехкаща даькъа а лоацаш ООН дукхагӀа дола низаш тхоай мехка хилара. Американски бӀуно лоладер израильски оккупационни эскара когаметта дӀаотта е цунна гӀо де гӀертила ма дий.

ХӀанз аьттув болашагӀа дола хьалаш нийсденнад мехка тайп-тайпарча политически низашта юкъе бари вӀаштӀехьаккхара. Президент Башир Жмайель [illegible] беженций лагерашка урсаш хьекхаш нах боабаро, маьрша бахача нaхе некъ [illegible] оккупаце [illegible] дукхачарга дӀахьежхар. [illegible]

[illegible] пачхьалкхе еза е данобщийни принципагӀа Израила болча тоама шоайла моастагӀал леладеш цунца цхьана цуй мукъагӀа хургйолаш йола кагий пачхьалкхенаш а яь из а бекъилга дезаш Израиль хилар. Республика суверенитетах кхерамаленен бокъонца кхерам тӀаэттинга кхетадара оарцагӀоаьхар ливанцаш къамаи барт хургбола. [illegible] Иштта аз хилар укхьевакхар, белггала аьлча, керда президент хоржача хана. Кхаччий аьча барех хилар [illegible] цхьаццадола хӀамаш дуьхьала детташ Амин Жмайела кандидатура хьаллаьцаяле а.

ХӀаьта а, мехкара хьал лертӀадаккхара тӀадераадаь гӀулакхаш тӀагӀоллара дахаш мара дац. Цу тӀа а йиса дӀайолаенача процесса ший хурдаь довкъарле е гӀерташ Израиль а я дин общинни цӀур юкъе а боккхаш. ТӀа-тӀа чӀоагӀагӀа цо тӀахьожам лоаттабеш йолча ливански аьттехьарча группировкай гера карарча милице чӀоагӀа къиза гӀулакхаш леладу бахача нахаца. ХӀаьта а, шоай барт эгӀар бахьан долаш цӀий Ӏоухийташ граждански тӀом хьоабаьча низашта юкъе къаман барт хилар массанена а дарах толам била безаш ба. ХӀаьта нагахьа санна из декхар кхоачашдара правительства мало нойя, барта дахара аьттув болаш йола торониш карара а яьнна. мехка юха а вежарий боабеш дола дов гӀаттарга, сионистски Израилаи американски империализманеи довр а хулийташ.

Ливанера гӀулакхаш чоалханегӀа хьал тӀа отт дунен халкъашта юкъерча бокъон принципаш, нормаш, традицеш теркалде лоац йоалача Вашингтона политика бахьан долаш а Израильски агресси йолайтари из лелаянтари вӀашагӀкхийтта Штаташ я. ХӀанз ше юхь а ле ше Гаргарча Малхбоаленера машар бахьан долаш къовсам а лоаттабеш «юкъерчаль» деш я аьнна хетийта гӀерт Вашингтон. ТӀаккха Вашингтоно хьакханкадаьзепарий израильтяна Малхбузен Бейруте дӀачу а барабац. хӀаьта маьрша бахача наха кхерамзле Ӏалаш а ергья, аьнна? ХӀаьта цу хана вӀалла дага а доацаш [illegible] арабаьккхар американски бӀу. Цу тайпара. Малхбузен Бейруте чубаха никъ хьабилар израильски бӀуна. Гердетташи урсаш хьекхаши боабаьча наьха цӀий Ӏамаш эттар беженций лагерашка. Из хилар дага а доацаш США оборона министр Уайнбергер Бейруте веначул тӀехьагӀа.

Тха мехка духьала лоаттаеча агрессе новкъосталца Ӏарбий мехкаш кхы а [illegible] гӀагӀа вӀашагӀлаха гӀерт Тель-Авиви Вашингтони. Кэмп-Дэвида [illegible] гӀортарах дукха нах [illegible] гӀирсаш хӀалакдеш моттиг нийсъелар Ливане. [illegible] иштта доккхий зенаш [illegible] [illegible] Бахаро цӀаьхха а [illegible] [illegible] сепаратне [illegible] къостаяча регионерча [illegible] [illegible] дезаргда.

[illegible]

[illegible] Ӏа а законаш а [illegible] дакъа ца даьдача. [illegible] къоастадара [illegible] дӀаотта деза палестински халкъа къаман бокъонаш, цу дакъе кхочарех тайпа хӀама доацей йола пачхьалкхе хьара бокъо кхоачашъяр а хӀаьта иштта дӀалийцача [illegible] Ӏарбий лаьттанаша израильски бӀу арабаккхар а.

Жорж ХАУИ.
Ливана Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь.

(АПН).

Москве хинна Рерих Святослава вӀашагӀкхетараш

Дукха ха йоаццаш Москве хиннав вовзаш вола общественни деятель, художник Святослав Николаевич Рерих. Из вена хиннав укхаза шийна воша, вовзаш вола советски востоковед Юрий Николаевич Рерих ваьча дийнахьа денз 80 шу дизарцеи Малхбоален халкъий искусствай Музее цу ханаца нийсъянь выставка хьелларгеи дувзадеиа СССР культура Министерства вехарах.

Эрсий лаьтта цо даьха деноши цунна тоам хулаш доллча хӀамаех хьалдиза дар. Из, цӀи хеза волча эрсий художника - гуманиста Николай Константинович Рериха воӀ, тӀайийцар СССР Ӏилмай Академе президента А. П. Александровеи вице - президента А. Л. Яншинеи. ЧӀоагӀа безаме вӀашагӀкхетар хилар С. Н. Рерихаца художественнай Академе, цига из тӀайийцар Академе вице-президента В. С. Кеменовеи СССР халкъа художника Ф. П. Решетниковеи.

Безаме тӀайийцар художник Малхбоален халкъий искусствай Музее. Советски общественность чӀоагӀа хьашт долаш я Рериховгӏар творчески тӀехьаленца.

...Николай Константинович Рериха дуненн дукхача музеий доалахьа даха дола ээараш сурташ лядаьд. Рерих Николай дукхача хӀамаех кхеташ саг хиннав: художник, философ, яздархо, путешественник, общественни деятель. Тайп-тайпарча мехкашка, тайп-тайпарча меттала дукхача тиражех арадаьннад тибетски яьсалеиашка. Гималаяшка, цӀакхя а исследователя ког ца лайзача моттигашка кикъ беш леларах яздаь дола ткъаьитт совгӏа цун книжка. Кепатеха я цун дукхача мехкий культурахи искусствахи йола статьяш, фаьлгаш, стихаш, очеркаш.

ВоккхагӀвола воӀ — Юрий Николаевич Рерих хила воагӀача тайпара соратники даь гӀулакх дӀахохьори хиннав. Дунен тӀа эггара чӀоагӀа гӀорбаьнарех вола востоковед вола из Ӏалаьмате йоккха лингвистически способносташ йолаш хиннав, шаьра хоаш хиннав ткъаш ворхӀ къаман мотт. ТӀеххьарча шерашка из корте лаьттав Москве востоковедене института отдела.

Святослав Николаевич Инде вахаш ва, шийна даь гуманистически идеалашта пропаганда еш ва. Москвав общественностана цкъа вӀашагӀкхийттача хана Святослав Николаевича аьнад:

—Оаха чӀоагӀа хам бу Советски Союзе, тха даь тӀехьаленца, тха дезала тӀехьаленца ишта чӀоагӀа хьашт долаш хилара. Оаха баркал оал тхоай доттагӀашта, новкъосташта, художника-гуманиста сийрда идеаш кхоачашъеча хьинаре дакъа лоацаш мелбараштa.

СУРТА ТӀА: С. Н. Рерихи цун сесаг Девикаи СССР Ӏилмай Академе болаш Академе президента А. П. Александрова тӀайийцачо хана.

Б. КАВАШКИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

ЗУЛАМАШ КӀЕЗИГДАРА ТӀАБЕРЗАБАЬБ БОЛХ

Советски Союза Коммунистически парте боккха теркам тӀаухийт вай мехка социалистически демократи дегӀахара, общественни отношенеш дӀахо а тоаяра, социалистически законности правопорядоки чӀоагӀъяра.

Укх тӀеххьарча шерашка КПСС ЦК, Советски паччахьалкхено тӀанийца чӀоагӀдаьл парте программи дӀадехараш кхоачаш а деш, общественни вахара боӊъонаш телхаран зуламаш дара бахьанаш хаьдда дӀадахарги духьал дерзадаь дола законаш, решенеш.

Цу решенешта юкъе къаьстта шийн моттиг дӀалоацаш ба 1970 шера 2 августера «Правопорядок лораяра болх тоабарахи боӊъонаш телхаярца бола къовсам чӀоагӀбарахи» бола КПСС ЦК соцам. Цо дӀадех административни органий болх тоабелга, общественни порядок лораяра дукхагӀа общественность юкъеозилга. Цунца цхьана цу соцамо белгалдаьхад дӀадехар нийсса а ма хулла а кхоачашдара наькъаш.

Парте а паччахьалкхен а уж соцамаш кхоачаш а деш, шоай болх тӀатеӀа тоабе а дӀабахьа а лерхӀаш я Наьсарен райисполкома чурча гӀулакхий отдела коллектив.

Общественностаца болча бувзама, зуламаш ца хилийтара еш йолча профилактика на къаьстта шийн низ-теркам тӀаухийт отдела коллективо. Чулоацам кӀоарга ба профилактика яхача деша. Из дакхуш болгӀараштa юкъе хулаш дола зуламаш цӀендаь дӀадахар; рецидивашта цхьаи саго е тоабано деш долча зуламашта духьала къовсам лоаттабар; социалистически доалахьен тӀакхувдараш, спекулянташ, болх ца беш дердайна лелараш, хулиганаш ца хилийтар. Лоаца аьлча, харцахьа мел долчунца, тахаварча вай вахарца товш мел доацачунца лира къовсам лоаттабар.

Вайна ма гарра, порядка хьахоашта хьалхашка латтар чоалхане, низ-хьинари сакхетами эшаш, атта доаца декхар да.

Цу декхарах лоархӀа а бушоашта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачаш а ду ала йиш я Наьсарен РОВД коллектива болхлоех.

Цу факташа хьахьокх партийни а советски а органаша, общественносто, чурча гӀулакхий отдело укх тӀеххьарча хана профилактически болх районе дикагӀа белга. Общественни порядок лораеча дикка дакъа лоацаш я шоай лоӀамагӀа йола халкъа дружинаш. ДикагӀчарех я аьнна цӀи яккха мегаргья ГӀ. Ахриева цӀерагӀча «Электроинструмент», завода, Назрановски АТП, «Назрановский» совхоза, кхыча предприятейи организацейи халкъа дружинай.

Оалаш да, дисциплинен деналн къоастаде йиш йоацаш дувзадеиа да. Нийса да из. Партийни, служебни дисциплина тоаяра дукха къахьег тха отдела нулгалхоша, партийни организаце. Беррига а оаха бу политико-кхетама болх тӀабийраа ба отделе болх беча хӀара сага бехктокхам айбарi, хьалхашка лаьттача декхарий лоархӀам кхета а беш, нулам ца далийта из массаза а кийча хургволаш кийчвара. ЛоархӀамо да моллагӀча участке вале а, халкъа гӀулакх деш ше волга милице болхлочо кхета дар. Доша а гӀулакх а цаӀ хургдолаш коллективана кхетам бала гӀерт тхо.

Тха отделе дукха ба шоашта тӀадилла декхар диза кхоачаидеш, масал гой таш къахьегаш бола нах. Царех ба РОВД начальника заместитель, милице майор А. Х. Аушев, участкови инспектораш лейтенанташ И. У Цураев, И. Х. Гиреев, вокнхагӀвола сержант А. И. Арапиев, паспортни стола начальник, милице капитан А. Ю. Котикова, вокнхагӀвола лейтенант Г. Х. Нальгиев, кхыбараш.

Къаьстта теркам тӀабахийта леладу оаха милицейски кадраш хьахаржара гӀулакх. Тханцига болх бечарех дукхагӀбараш къахьегача коллективаша хьожабаь баьхка нах ба. Керда балха баьккачарна новкъостал ду опыт йолча боккхагӀболча новкъостана. Кагирхой боккъонца бола хьехамчаш а хиина дӀаэттаб дукхача шерашка милице болх беш бола А. Х. Аушев, Х. В. Гациев, А. И. Арапиев, В. У. Даурбеков, дукха а кхыбараш.

Отдела личии составана кхетам балара, цун хьинар айдара, коллективизм сацна йола дика оамалаш хьахилара чӀоагӀа пайда боалаш гӀулакх да коллективно а индивидуальни а тӀанйду социалистически декхараш. Яхьа итогаш массанена а дӀайовзийташ ю оаха, котало дьккхачарна совгӀаташ лу.

«Идеологически, политика-кхетама болх дӀахо эргабоаккхаш тоабарах» болча КПСС ЦК соцам тӀа, парте XXVI съезда решенешта теркам тӀабахийта белгалдаьккхад къахьегамхоита коммунистически кхетам лулга хӀанзарча хано дӀадеххача бесса тоаде дезилга. Цу даькъе боккха лоархӀам болаш ба тха агитатораша, политинформатораша, пропагандисташа бу болх. Цар укх шера чакхбаьннача 10 бетта нах бахача моттигашка 600 совгӀа беседа яьй, 15 лекци йийшай, общественни порядок лораярах дувцаш «Ленина никъ» яхача районни газета тӀа 14 материал хиннай.

РОВД кулгалхоша, партийни организаце дукха болх бу коллективана интернациональни кхетам луш. Назрановски Пригородни районий чурча гӀулакхий отделий шин коллективана юкъе чӀоагӀа доттагӀал тоссаденнад. Каст- каста лоалахой болча ухаш, цар опыт хьаэцаш хул тхо. Уж а боагӀа тхо долча балха опыт йовза.

Общественни порядок лораяра, шеко а йоацаш, дукха карагӀдаьннад тха барт тай нача, дукхача къамех латтача коллективана. Цунца цхьана дииза дисараш, кхоачамбоацараш а да тха балха тӀа. Нохч - ГӀалгӀай республика чурча гӀулакхий министерстваца цхьана района партийни организаце новкъостал а деш, уж дӀадахара тӀабийраа хургба дӀахо йодача хана тха болх.

Ш. БЕКОВ.
Назрановски РОВД партбюро секретарь, милице капитан.

«Рязанские узоры» яхача Рязански строчевышивальни объединене коллективо итт бетта плана совгӀа кхо бӀаь эзар сом гаргга мах бола товараш хьадаьд.

Объединене продукци — бархьаш, скатерташ, салфеткаш, йовлакхаш наха чӀоагӀа къердаш да.

Керда образецаш хьаеча хана художникаша шерра пайда эц къаьнарча рязански догамехи цхарлехи.

Предприяте продукци шовзткъеи кхоъ тайпа паччахьалкхен дикала Знак еина да.

СУРТА ТӀА: батикови художественни йоазув ду мастер Валентина Петровна Танкамян. Ткъаь итт шера болх баьб по объединене. Цун йовлакхаш, маташ, кочамаш чӀоагӀа хоза догамаш долаш хул.

Ю. ДЬЯКОНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

КЪОНАБАРИЙ ОАЗАШ

УГУРЧИЕВ Азмат-Гири.

СА ЮРТ

ДӀаьхача Шолжа
Боккха ши берд лаьца
Хьо уллаш я,
Со хьалххийна юрт.
Укх са дег чу
Йоккха моттиг лаьца
Йицъе торо йоаца
Экажкъонгий-Юрт.
Дувца эшац
Цу са юрта денал
Из боккхагӀчарна
ХӀаранена хов.
Аламбекъаш
Дециий цунна тешал!
Кагех бараш
Цер сийделга лов.
МассагӀа лийтав
Сейхен цу са юртех!
МассагӀа гӀийртав
Гора оттае!
Мийхкад деша,
Яьгай сийча цӀерах
Мегадац из
Лоалла оттае.
Дийца вергвац
Цу са юрта денал.
Цун камаьхал
Ялар вайна лов.
Цу са юрта
Къахьегама турпал
Хийла вазаш волга
Вайна хов.
Кхеаш ба уж
Башха дика коартол.
Цергар масал
Эца мегаргда,
Цу шоай балха говзал
Хьаштдолчунна
Шоашкар яла
Даим кийча бе.
Дукха ба са юрта
Наха боазаш
ЦӀи хеза боа
Лаьтта леладерхой,
Хьайбеи маша
Алсамдоаккхаш шортта
Лоаман хьалхах —
— Божабеттархой.
Вежарий союз
Кхолла 60 шу дузаш
Зиза теха
Гоаоннай са юрт.
Шийн кхоаненга
Шерра гӀа боахаш
Йодаш еций
Со хьалххийна юрт!
Ишта я из
Аз лоацига йийца,
Шолжа ши берд
Лаьца улла юрт.
Денал шоана
Со варгвоаца дийца,
Са дега чӀегилг —
Экажкъонгий-Юрт.

ХАМХОЕВ Ваха.

САЙ НОАХАЛГА

Ноахалгара ноахалга
кхоачадеш,
Замано шийн декхараш
уттаду.
Хинадаь уж массах
кхоачашдаш,
Аз а сай ноахалга кхайкарал
ду.
Вай ираза хам бе са
ханархой,
Маьрша сигалаи а оаш
хам бе.
Къахьегама котдуала
нийсархой,
Везара аьнсало а толкам бе.
Вай даьд, кхийкад маьршача
хана,
Мелхий тьывет зиина
тоъал ха я.
Живарий, ма дицде
цхьанна зена,
ДӀанхачар йинтар тӀехьале
маьла я.
Гапур ткъаь иттара ваьнна
вацар,
Шийн халкъа сийлах везар
вуацаш.
Алсбика, Ханпаший берий
бос бар,
Вай баьнн лирача къовсама
легаш.
Турпалал гойта за хӀанзарьяр
яц аьле,
Вайна вӀалла дега хила йиш
яц.
Ши-шийн моттиг йоагӀача
бесса лорае, —
Таханар вай декхар кхоачеш
хургда.

БУЗУРТАНОВА Мовлатхан.

* * *

Турлдавье со,
Цу хьо шин бӀарго,
Вӏьнкхав со бӀотора,
Гамирл сота хьемаш,
Баьде бийса паркха
йохаеш.
Уж хьеж согахьа
сийрди.
Муъ бетташ,
Са дог хьога делх,
Лазар деш,
Чуъ дайръеш.
Хьо яхар,
Са дега гатем боабаь,
Лаьтта ни тоъар
Кхерар хьо?
Сай [illegible] ца деш,
Хьовь тешаме
Со [illegible]
[illegible]
[illegible] бӀаргга
Хиндар хьа бӀаргаш
Вай [illegible]
[illegible]хийлар.
[illegible]
Хьенар со хьа
бӀаргашка.
[illegible] уж.
[illegible] сердей,
[illegible] боадe,
[illegible] мо.
Ваьде кӀерам,
Вар цар чу баьгар.
Боадо яр,
Сердал яцар
Хьа бӀаргашка.
Са дог матардахар,
Дег тӀа теха
Зиза даьгар,
Ездар хьо,
На хьожиш согахьа,
Са дега човнаш яь.

* * *

Лаьтта мел вар,
Ираза хилар лой сона,
Хьаштдале, сай ираз
Царна денъа и со нийча,
Малхо хьеста
Ер дуна мо.
Сай безамца,
Ше мел вар,
Хьеста безам ба са.
ХӀара цӀагӀа
Хилда бериат.
ХӀара гаг
Хилия ираза,
Шо Ӏоза,
Шо ираде,
Дикаш кийча,
Са муг[illegible],
[illegible] денаргда,
Шун денаш хьесташ.

КАРТОЕВ Йоакъап.

ЕЗАЧУНГА

Сигалара цӀе лоа
дийлхедац,
Теша сох.
Делхарг а дац.
Са хьо йицъяь минот яц.
ДӀахоалда —
Секунда яц.
Езар, са дош дехедац,
Хьежа хьо.
Дохарг а дац.
Хьо цаӀ мара дег чу яц,
Шеко яц.
Хила йиш яц!

БЕЗАМАН ДОГ

Морх морхех
дӀахьоикхеалча,
Сийна ала лелх.
Сигаленах Ӏург даьлча мо
ДогӀа Ӏочу делх.
ДогӀа кӀала зизаш санна
Веза ши сег латт.
Луач са лоамаш, царца
уж а —
Эшац селаӀад.
Шолжа йисте, сов гӀадъяха,
Пхьидарч халха ювл
Хилда, догӀа, хьо беркате,
Яхаш шиъ гӀозаувл.
ДогӀо, тӀакхха, хетта сога,
Йоах, ше беркат да,
Безашбарий илли хинна,
Зизаш дехьаргда.
Делха догӀа, — эшац саце,
Гой, шиъ миша латт.
Хога кхувдаю цар коанаш—
Эшац селаӀад.

ОЗИЕВА Аьсет.

КОНСТИТУЦЕ СИЙРДА МАЛХ

ГӀоза йоагӀа сона Ӏуйре.
Тахан аз ког мадай лоаз.
Кхоане я са йиза гуйре.
Цунах тешаш са, дог лоаз.

Конституце сона деннад
ГӀоза вахар, ираз, сий.
Цо лу сона хӀара денна
Бел кхеча, мала хий.

Цо лу сона деша боньо,
Сона эшаш мел дер лу.
Харцоний цо оала боккъо,
Боадо йоаеш, сердал лу.

Сона хьеж из никъ
сийрдебоалаш,
Конституце сийрда малх.
Денгар-денга дог гӀоздуелаш
Со цун сердалонца ях.

ПХЬА ЯХА ДОШ

Ма хазийгал шоай из дош.
Ва нах, вай лоргашта.
ДӀадоаккхаргдар вай из
Хайньашта юкъара.
Пхьа яха дош —
МоастагӀал лирагӀа да,
Пхьа яха дош —
Ӏоамалал бирсагӀа да.

Из дехьаза пхьа боккхи
Дукха ираза бӀарг биллаьб,
Пхьана дукха цӀий миикад
Дукхача бӏрие бӏн ӏнинед.

Спорта хоамаш

БАЛХАРЧА СПОРТСМЕНИИ ЯХЬАШ

Асланбек Шерипова цӀерагӀча механдаьтта чакхдоахача завода физкультурникаша чакхъяьккхар СССР вӀаца гӀъелла 60 шу дизара юбилейна хотиль спартакиада.

Тайп-тайпарча спорта даькъе къувсалуш хилар массеи цехаши спортсменаш.

Цу яхьашка дикагӀа автув баьлар № 7 йолча цехерча викалий, шолагӀа моттиг яьккхар № 1 йолча цехерча физкультурникаша, кхоалагӀа приз № 8 йолча цехерча спортсменашка кхаьчар.

ЮРТАРЧА ШАХМАТИСТИИ ЯХЬАШ

«Урожай» яхача шийн долаӀмайча спортивни общество Нохч - ГӀалгӀайчен республикански Совето чакхъяьккхар маӀача нахаи кеманаша юкъа швейцарски системах шахматашка лоаяра яхаш.

МаӀача нахаи команда йоккха дакъа лоацаш вар тхьо [illegible], хӀанта кхо шахматист, хӀанта команда [illegible] — итт.

МаӀача наьха команда чемпиона цӀи яьккхар Урус-Мартанерча Чохонцевий Александра (6,5 очко), шолагӀчеи кхоалагӀчеи моттиго дӀанийсбелар Грозненски районера Кастарнов Владислави (6,5), Шаьлара Асланхов Ибрахьими (5).

Кхалнаха юкъе, цхьаь цкъа ца эшаш, чемпионка цӀи Грозненски районерча Еремина Валентинас яьккхар (9 очко), шолагӀа приз — кооперативни техникумерча Даниченко Еленас, кхоалагӀа моттиг Грозненски горсовхозера Филатова Нинайга кхаьчар.

ХЬАЛХА ВАЬЛАР ГУДЕРМЕСЦАШ

«Урожай» яхача шийн долаӀмайча спортивни общество чакхъяьккхар [illegible] тӀарчарешех лоаяра командаш [illegible] яхьаш.

Цига аьтара дикагӀа [illegible] гудермесцаш — [illegible] Чохонцевий. ШолагӀчеи кхоалагӀчеи [illegible] Грозненски Ид[illegible] районни командаш.

ПРЕДПРИЯТЕЙИ УЧРЕЖДЕНЕЙИ КУЛГАЛХОЙ А БАХАЧА НАЬХА А ТЕРКАМГА!

Электрически сетей Грозненски предприяте дӀахойт берригача паччахьалкхен а частни а сектора абоненташка йоагаьча электрически энергех дӀа а юха а расчеташ е эзилтеп 1982 шера 25 декабрь хьатӀакхачалехьа доахкаш дола декхараш дӀатакха дезилтеп. 1982 шера 25 декабрал тӀехьагӀа цхьаккха претензи хьаэцаргьяц.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Укх шера 18 декабре г. Киеве хургья 1982 шерарча СССР ДОСААФ кхаж боагӀаш йолча лотерея тираж.

ДОСААФ ЛОТЕРЕЯНА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА КХОАЧАРГЬЯ:

«Волга» ГАЗ-24, «Москвич»-412-ИЭ, «Жигули» — 2101, «Запорожец»-968 М яха 640 автомобиль, «Днепр» МТ-10-36, «Урал-3» М-67-36 «ИЖ-Юпитер-3-01» яха кхо чарх йоалла 1920 мотоцикл, 17440 тайп-тайпара туристски снаряженеш, 22080 магнитофонаш, электрофонаш, кхыдола хӀамай а ахчан а кхажамаш.

ДОСААФ лотерея чакхъяьккхарах хьахинна ахча дӀадохийт дешара зданеш а спортивни сооруженеш а хьалъярга, СССР ДОСААФ дешарен спортивни организацей материально-технически база шеръярга, оборонно-массови болхи спорта военно-технически тайпаши дӀахо шердарга.

Лотерей билеташ дохкаш да ДОСААФ организацешка, «Союзпечата» киоскашка.

Аьттув балба шун!

ТЕЛЕВИДЕНИ

9 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Мичах шо, зурманчаш!».
9.30 — «Фега гӀолла лела гӀашлой». Художественни фильм.
10.50 — ДӀалокх Д. Д. Шостаковича цӀерагӀча квартета.
11.20 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Советски сага лаьрхӀа. Документальни фильмаш: «Планаши вахари. Социальни программа», «Киргизо лоамаи курорташ».
16.35 — Къоначарна лаьрхӀа йола музыкальни передача. «Путешни музыкаш».
17.45 — Гандболах йола дуней чемпионат. Кхалнах. Финальни групперча командий матч. Венгрера передача.
18.15 — Миллионий ленински университет.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Саринна дӀалокх Грузински ССР халкъа артистас М. Яшвилe.
19.20 — «Ӏилман вахар».
19.50 — «Попечители» яхача телевизионни спектакля премьера. 1-ра дакъа.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Попечители» яхача спектакля. 2-гӀа дакъа.
22.50 — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — ӀуйранагӀа гимнастика.
8.15 — Иллеш хӀоалл Миршахар Мирзандах. Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.15 — Природоведени. 4 класс.
8.55, 10.40 — Испански мотт.
9.25 — «КӀайча оалахарий гӀайрех. Ӏилман - популярни фильм.
10.05 — ПТУ дешархошта. Обществоведени.
10.15, 11.40 — Музыка. 3 класс. СССР халкъий музыка. Передача [illegible].
11.05 — «Шахматни школа». «КӀай ладьяи».
12.10 — География.
13.15 — М.-Р. Салтыков-Щедрина [illegible]. 1-ра [illegible] дакъош.
14.45 — «ПТУ [illegible]». [illegible] Московски номер 173 йолча СГПТУ [illegible].
15.15 — «Кердадараш».
16.00 — «ЦӀе [illegible]». Художественни фильм. [illegible] серия.
17.00 — Кхачан программа — [illegible].
17.50 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀалла».
[illegible]
19.00 — [illegible].

19.30 — «Саги закони».
20.00 — «Бийса даьккъала хийла шун берашi».
20.15 — Баскетболах йола Европейски чемпионий кубок. ЦСКА — «Реал» (Мадрид).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Морские фея» яхача телевизионни художественни фильма премьера. (ГДР).

10 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Къоначар кхоллам».
9.15 — «Попечители» яха телевизионни спектакль. 1-рей 2-гӀеи дакъош.
11.35 — «Кердадараш».
14.35 — «Кердадараш».
14.50 — «Дефицитах йола гаранти». Телевизионни документальни фильм.
15.30 — «Горизонт».
16.30 — «Подмосковни юрта вердадар».
17.00 — «Московские зори» яхача Октябрьски Революци цӀерагӀча музыкальни училища хора концерт.
17.30 — «Къахьегама хийлеи байракъ долераш». И. Н. Калинина цӀерагӀча Кондински масложиркомбината балха опытах.
17.55 — «Спорт[illegible]».
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — «Подвиг».
19.30 — СССР хьахинна 60 шу дизарга. «Цхьа барт болча ткъайра». Белорусски ССР. Белорусски ССР Министрий Совета председателя А. Н. Аксенова выступлени. «[illegible]» яхача телевизионни документальни фильма премьера. Искусствай гомонни концерт.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Эрсий музей». Исторически [illegible].
22.35 — «Тахан дунен тӀа».
22.50 — «[illegible]» эстрада [illegible].

II ПРОГРАММА

8.00 — ӀуйранагӀа гимнастика.
8.15 — «[illegible]». Телевизионни документальни фильм.
[illegible]

17.45 — «Лаьтта леладархой йовзийтар». Юртбоахама обозрени.
18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайче гӀалла».
18.20 — Документальни фильм.
18.40 — «Халкъа кхоллам» (нохчий меттала).
19.20 — «Къахьегаша коллективера пропагандист» (нохчий меттала).
19.30 — Юбилейни вахто — Малгобекски района къахьегамхой ба.
20.00 — «Бийса даьккъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «[illegible]».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Декабрь боллаш [illegible]». Телевизионни художественни фильм.

РАДИО

9 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Юртара вахар» (гӀалгӀай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Передачий программа (эрсий, гӀалгӀай меттала).
8.25 — «Барттайлача дезале» яха радиоьюск (нохчий меттала).
11.15 — Коммунистех дола дувцари. «Коллектива авангарде» (нохчий меттала).
11.30 — Тухманова иллеш (эрсий меттала).
11.45 — «Эшамтачун а денахьача а кхом бар» (гӀалгӀай меттала).
13.15 — Моттигерча композиторий произведенеш (гӀалгӀай меттала).
16.00 Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Эффективностех хьахьар» (нохчий меттала).
16.10 — «Новкъост къахьегаш» яхача иллей концерт (эрсий меттала).
16.35 — «Къахьегамхоита атеистически кхетам луча профсоюзий организацеи болх чӀоагӀбар». Беседа (гӀалгӀай меттала).
16.50 — «Ден тема» (эрсий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
19.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
19.20 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
19.30 — Хоамаш.

УКВ

18.00 — «Эрсий хьалхаьр». Некрасова поэмах йола радиопостановка.
18.36 — М. Сулаева дешашта [illegible] иллеш.
19.04 — М. Музаев. «Зоаллаи». Радиопьеса.
19.32 — ДӀалокх радиой телевидени инструментальни ансамбль.
19.52 — Нохч-ГӀалгӀай эшарий концерт.
20.22 — Сулейманов. Халкъа мукъамаш.

10 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Юртара Ӏуйре» (эрсий меттала).
6.50 — Передачий программа (эрсий нохчий меттала).
8.15 — Республиканский газетий обзор.
8.30 — «Илли» яхача фольклорни ансамбля солистий концерт (нохчий меттала).
11.15 — СССР 60 шу дизара — даха ма доагӀа [illegible] «Хьалхадаьттараш» (гӀалгӀай меттала).
11.30 — «[illegible]» [illegible] (нохчий меттала).
11.45 — «ДеттагӀий [illegible]» (эрсий меттала).
[illegible] — Лирически иллей концерт (нохчий меттала).
17.15 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам.
17.16 — «Парте, [illegible] — [illegible]». [illegible] (гӀалгӀай меттала).
17.31 — «ЦӀе [illegible]» (гӀалгӀай меттала).
17.50 — «[illegible]» (эрсий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
19.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
19.20 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
19.30 — Хоамаш.
19.35 — «Болхлой вахар». Радиогазета (нохчий меттала).

Хоттамах

Тахан республикане [illegible] Грозне [illegible] морхаш а йолаш, [illegible] салхани [illegible] 3 — 8 метр [illegible] мух а [illegible] температура [illegible] — 1 +1, Грозне 0 — 2 градус [illegible].

[illegible] морхаш а йолаш, йочан а йолаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилой. Фегара температура буйсана — 12 — 17, дийнахьа — 4 — 1 градус йолаш хилеи тарда.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-87; редактора заместителя — 2-80-07, бехктохкара секретара — 2-14-80, отделий: парти вахара — 2-21-11, промышленностех транспортах — 2-05-01, юрта бахама 2-47-14, культура — 2-01-78, кехаший — 2-21-07, корректорски — [illegible].

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-87; заместителя редактора — 2-80-07, ответственного секретаря — 2-14-80, отделов: партийной жизни — 2-24-04, промышленности и транспорта — 2-05-01, сельского хозяйства — 2-47-14, культуры — 2-01-78, писем — 2-21-07, корректорской — [illegible].

Газет арадува шинарен, еари, шоллтен денощка

[illegible] «Грозненский рабочий», издательстви типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5475.